

Prste rok sem imel že bele in skoraj neobčutljive, zato sem dal radijsko postajo Marku, da bi še zadnjič poskusil dobiti radijsko zvezo z bazo. Zanesljivo jih je že zelo skrbelo, saj se od predvčerajšnjim zvečer nismo slišali. »Baza, baza, javi se, tukaj enka...« Oglasil se je Urban: »Kakšna enka?... A sta v taboru ena?«

»Ne, tukaj Gašerbrum ena, na vrhu sva!« Presenečenju je sledilo veliko veselje v našem baznem taboru in nato še v sosednjih.

Z vrhom se je iztekla velika pustolovščina obleganja Skrite gore, kot se tudi imenuje Gašerbrum I. Pričenjala pa se je druga, še bolj negotova in nepoznana — prvo

smučanje in deskanje z vrha po severni steni. Počasi sva zapeljala ob grebenu v prepad in pričela izpolnjevati naslednje sanje. Vrh kot resničnost in kot simbol pa je ostal zgoraj, z vsakim zavojem bolj daleč, pripet na neskončno modro nebo, spet nedosegljiv za dolgo, morda za vedno.

Članek opisuje vzpon **Marka Čara** in **Iztoka Tomazina** po Japonski smeri v severni steni na vrh 8068 metrov visokega Gašerbruma I v Karakorumu. Največji dosežek odprave SKI 8000 pa je bil njun spust s smučmi in snežno desko z vrha gore po isti smeri. O tej pustolovščini, ki velja za doslej najtežji spust s kakega osemtisočaka, pa kdaj drugič.

NOV SLOVENSKI USPEH V STENAH PERUJSKIH ANDOV

ZLATO INKOVSKIH POGLAVARJEV

PAVLE KOZJEK

Dogodek je šel komajda opazno celo mimo boljših poznavalcev alpinističnih dogajanj pri nas, da ne govorimo o pozornosti medijev, od katerih je komajda kateri zabeležil, da je **Pavle Kozjek**, alpinist Alpinističnega odseka Ljubljana Matica, letošnjega 9. avgusta čisto sam preplezal novo izredno zahtevno smer v severovzhodni steni južnega Huandoya (6166 m). Za tisoč metrov visoko kombinirano skalno in ledno smer, ocenjeno kot ekstremno težko, je potreboval pet ur plezanja, naslednje štiri ure in pol pa za sestop po nekoliko lažji francoski smeri v isti steni. Svojo smer je imenoval Oro del Inca, Inkovsko zlato. Vzpon sodi med najboljše slovenske alpinistične dosežke v letošnjem letu, prav tako pa tudi med najkvalitetnejše vzpone v Andih v zadnjih nekaj letih.

Edini član slovenske odprave Andi '95, ki sta jo organizirala Komisija za alpinizem in Alpinistični odsek Ljubljana Matica, je bil Pavle Kozjek, ki je dotlej plezal na tri osemtisočake, na Broad Peak, Gašerbrum II in Šišo Pangmo, na zadnja dva pa je plezal v alpskem slogu, na zadnjega celo po novi smeri v južni steni. V celoti ima več kot sto prvenstvenih smeri v domačih in tujih stenah, od tega nekaj mednarodno odmevnih solo vzponov.

Pavle Kozjek je letošnjega 2. avgusta odpotoval iz Ljubljane, prišel dva dni pozneje v Huaraz, izhodišče za vzpone v Cordillieri Blanci v Peruju, še nekaj dni pozneje za aklimatizacijo splezal na Pisco (5750 m), 9. avgusta pa opravil prvenstveni vzpon v severovzhodni steni Južnega Huandoya ter isti dan sestopil po francoski smeri v isti steni. Dne 13. avgusta je skupaj z Nemcem **Alexom Hartleinom** splezal na Chopicalqui (6354 m), 22. avgusta pa skupaj z Nemcem **Reinhardom Buscherjem** na Severni Huascarani (6655 m).

Letošnja odprava v Ande je bila doslej četrta Kozjekova odprava v pogorje Cordillera Blanca v Peruju. Najpomembnejši dotedanji njegovi vzponi v teh gorah so bili leta 1990 solo vzpon v Chacararaju (6001 m) po smeri

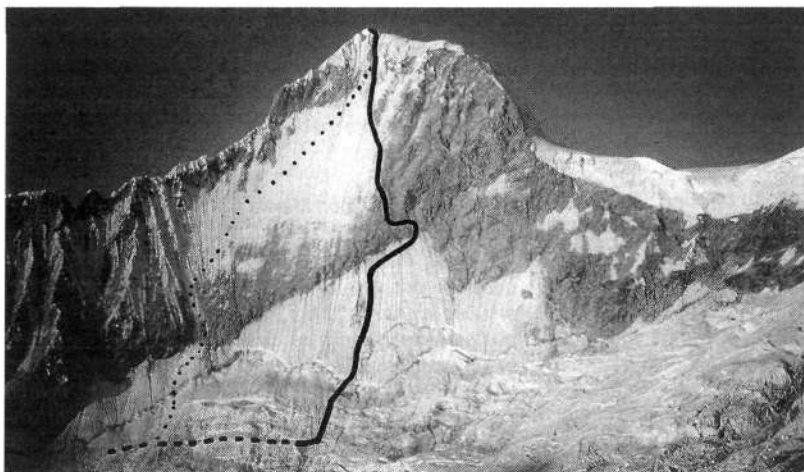

Južni Huandoy, ki ga žarki vzhajajočega sonca spremenijo v prekrasno zlato obarvano goro

Richey-Brewer, leta 1991 solo prvenstvena Slovenska smer v severni steni Južnega Huascarana (6768 m) in leta 1993 skupaj z **Gregom Kresalom** prvenstvena Slovenska smer v vzhodni steni Chacararaja.

»Letos sem imel z vremenom več sreče kot prejšnja leta v teh gorah,« je na tiskovni konferenci v prostorih Planinske zveze Slovenije dejal Pavle Kozjek. »Vreme se je po slabem začetku ustalilo in 8. avgusta sem takoj po vzponu na Pisco še isti dan prečil ledenik pod Huandoy in prespal na najvišji točki morene približno 4900 metrov visoko pod steno Južnega Huandoya. Plezati sem začel že ponoči, pred peto uro zjutraj, tako da sem ob zori že dosegel krajno poč. Vse sem podredil hitremu plezanju, zato s seboj nisem imel razen vrvi, plezalne opreme in fotografskega aparata čisto nič. Prvi del stene ni bil prezahteven, led je bil zelo dober, plezanje so oteževali le ponekod tudi več kot dva metra globoki žlebovi z navpičnimi stenami, vrezani v pobočje, ki so nastali verjetno zaradi vročine v steni v popoldanskih urah.«

Na vrh je Kozjek priplezal ob desetih dopoldne, potem ko je zadnjih približno sto metrov plezal po objektivno najnevarnejšem delu, kajti zadnjih sto metrov se

Južni Huandoy in njegova severovzhodna stena: cela črta pomeni Kozjekov vzpon po smeri Oro del Inca, pikčasta sestop po Francoski smeri

ledišče izteče v ozek žleb z naklonino 85 stopinj, v bližini vrha pa je tudi nekaj sumljivih serakov v obliki gobe, ki verjetno občasno pometajo ta del stene. Takoj potem, ko je prišel na vrh, je začel sestopati po Francoski smeri, kajti Južni Huandoy nima lahkega normalnega pristopa. Največ težav mu je med sestopom povzročal spodnji del smeri, kjer se je led že zmehčal v moker zrnat sneg in so zaradi tega dereze in cepini le težko prijemali. Nekaj pred drugo uro popoldne se je vrnil v izhodiščni tabor na ledeniški groblji.

Kot je povedal na tiskovni konferenci, je celoten njegov vzpon potekal v objektivno varnih pogojih, saj padajočih skal in ledu skoraj ni bilo. »Verjetno bi bilo bistveno drugače,« je dejal, »če bi vstopil pozneje ali če bi plezal v navezi, saj je v takih stenah hiter solo vzpon ob ustrezni psihični in fizični pripravljenosti gotovo najboljša rešitev.« Dejaj je še, da je celo v Cordilleri Blanci, ki je alpinistično najbolj obdelano območje Andov, še veliko velikih in pomembnih sten popolnoma nedotaknjenih in torej plezalcem dobrih ciljev še zlepa tam ne bo zmanjkalo. (Op. ur.)

ORO DEL INCA

»Se vidimo jutri zvečer...« se skušam na hitro posloviti od nemških prijateljev Reinharda in Jeanette, ki sta pravkar prispela v tabor ob jezercu pod Piscom in si sezuvala premočene gamaše.

Reinharda sem spoznal lansko jesen, ko je bil kot visok funkcionar Evropske skupnosti na uradnem obisku v Sloveniji in si je zaželel priti na Triglav. V zadnjih dveh letih je uspel tudi na dve osemtisočakah, v perujskih gorah pa je tokrat prvič.

»In če te zvečer ne bo nazaj?« hoče vedeti.

Nekoliko sem v zadregi. Odgovor mi je znan, vendar nočem preveč razmišljati ali razpravljati o njem; najraje bi ga odrinil nekam v kot: za jutrišnji dan ta možnost odpade, ne sme obstajati. Ko greš v steno sam, se ne sme zgoditi nič. Še posebej ne v Andih, kjer ni reševalnih služb, ni helikopterjev na razpolago, prijatelji pa ne morejo za teboj v težko steno. Zato mi je dan

pred vzponom povsem jasno: če bom imel občutek, da nevarnost le za las presega mejo, ki se mi zdi še sprejemljiva, bom isti trenutek obrnil in pozabil na lepo steno in novo smer v njej.

Pot skozi labirint razbitega ledenika pod stenami Huandoyev je kljub vsemu lažja, kot sem pričakoval. Na najvišji točki morene me razveseli raven prostorček, kjer se bo dalo prespati: očitno je bil nekdo tukaj že pred mano.

Stena je od blizu videti vsaj nekoliko bolj prijazna kot izpod Pisca in vedno znova študiram vse mogoče prehode in variante. Da, zdi se mi, da bo šlo...

Na poti do bližnjega studenčka so kamni zloženi v nekakšen majhen oltarček inkovskemu božanstvu in za hip se ustavim: dobri ali zli duh, ne prosim te za pomoč, le ne jezi se preveč, če nepovabljen vdiram v tvoj svet!

Trda noč je še, ko začnem iskati prehode v strmi in neprijazni skalni groblji, ki zgoraj prehaja v ledenik. Tudi na drugi strani doline vidim lučke; Pisco je prav gotovo ena od najbolj obiskanih gor v Cordilleri Blanci.

Prvi problem je rešen, ko ob zori prečkam široko krajno poč; celo izbiram lahko med prehodi preko nekaj metrov širokega žrela. Led je odličen in hitro dosežem veliko skalno bariero, ki poševno od leve proti desni prereže celotno steno. Na levi so sami previsi vse do Francoske smeri in na desni ne kaže nič bolje... Treba bo pogledati od blizu!

Res, čisto na desni, že skoraj v stebru, se ponuja gladka, nekoliko previsna in ne preveč prijazna poč, ki pa obljublja lažje nadaljevanje nazaj proti levi navzgor. Presenetljivo dobro gre; včasih so plastični čevlji tudi v skali koristna obutev: nič ne boli, ko jih z brco zagodiš v gladko granitno razpoko. Še dva, tri raztežaje nekoliko lažje skale in spet sem v dobrem ledu.

Toda zgornji del stene je videti čuden; spominja me na greben Chacararaja: ozek leden žleb izginja nekje med gobastimi seraki, za katerimi slutim vrh. In eden od serakov se je nagnil prav nad žleb, kot utrujen starec s širokim klobukom je videti. Kako leto bo menda še vzdržal, ali vsaj kakšen mesec ali teden; pravzaprav

naj zdrži le en dan, vsaj še en dan, morda pa bi bilo dovolj celo dve uri...

Žleb je ozek in strm, pravzaprav je bolj podoben ledenemu kaminu in v prvih trideset metrih ni prav nobene možnosti umika.

Sonce počasi postaja vroče. Le malo se je treba nagniti, da se s čelom dotaknem ledu v strmi steni. Ne, ne bom se umaknil od tukaj! Čeprav so se časi spremenili in čeprav sem v življenju našel tudi druge Anapurne — tako bi rekel **Lionel Terray**. Zdaj nisem več le samotni plezalski avanturist v najbolj divjih stenah in morda sem malo nor — toda ko stojim na konicah prstov ali derez, tedaj me še vedno vodi in usmerja ista magična sila kot pred petnajstimi leti v prvih velikih smereh in še vedno me spremlja tisti lepi občutek, da v steni zmorem natanko to, kar si želim...

Kdo bi tedaj lahko odnehal tik pod vrhom tako lepe gore?

Pogled v modri očesi jezer doline Llanganuco na drugi strani je bil kot nagrada za preplezano steno. Nova smer v njej se bo imenovala Oro del Inca, Zlato vladarja Inkov, saj žarki prvega jutranjega sonca spremenijo

Pavle Kozjek pod vrhom Južnega Huandoya

njene skale in led v rumeno zlato. In njen krstni boter naj bo sosednji velikan Huascaran, ki se dviga visoko nad dolino in brez besed pripoveduje zgodbo vsem, ki jo želijo in znajo poslušati: da za eno preplezano steno pride druga in da za vsakim osvojenim vrhom čaka naslednji, še višji.

PET DNI TEHTNIH POGOVOROV IN KULTURNEGA DOGAJANJA

ALJAŽEVI DNEVI POD TRIGLAVOM

MARJAN RAZTRESEN

Tako imenitnih Aljaževih dnevov, kot so bili letos od 23. do 27. avgusta na Dovjem, v Mojstrani in v Vratih, doslej še ni bilo. Občina Kranjska Gora in organizacijski odbor Aljaževih dnevov v Krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana sta se ob 150-letnici rojstva **Jakoba Aljaža**, 100-letnici Aljaževega stolpa na vrhu Triglava in 50-letnici vzpona **Joža Čopa** in **Pavle Jesih** prek Osrednjega stebra v Severni triglavski steni kar najbolj potrudila, da so bili dnevi vsebinsko polni in tematsko najprimerneje obarvani.

Zametek Aljaževih dnevov je bila prva Aljaževa nedelja, ko je bila v cerkvi na Dovjem prvo majsko nedeljo leta 1984 maša v spomin na Aljažovo smrt 4. maja 1927. V letu, ko so odkrili spomenik Jakobu Aljažu ob cesti med Dovjem in Mojstrano, leta 1989, je bila v farni cerkvi tudi maša za nekdanjim župnikom, naslednje leto, ko je bila maša za isto leto umrlim kiparjem **Nebojšo Mitrićem**, ki je spomenik izdelal, in ko so zadnjo soboto v avgustu v tamkajšnjem župnišču odprli razstavo fotografij kiparjevih izdelkov, se je sestal odbor za spomenik in takrat je **Anča Tolar** iz Turističnega društva Mojstrana dala pobudo, da bi Aljažev dan postal tradicionalen.

»Najprej je bilo mišljeno, da bi se kaj v spomin na pokojnega župnika dogajalo en sam dan, potem smo predstavniki Kulturno umetniškega društva Jaka Rabič, Turističnega društva Mojstrana, Planinskega društva Dovje Mojstrana in župnije sklenili, da bomo na tem področju delali skupaj in vsako leto pripravili kaj novega,« pravi župnik z Dovjega **France Urbanija**. »Pred-

lanskim je bil 29. avgusta v Vratih festival planinskih pesmi, ki smo ga pripravili v okviru Aljaževih dnevov, letošnji, četrti Aljaževi dnevi pa so bili doslej najimennejši in so trajali kar pet dni.«

ZLATOROG NA PROSTEM IN OKROGLA MIZA

V sredo, 23. avgusta ob 20.30, so gledališčniki iz gledališča Tone Cufar z Jesenic na prostem v Mlači nad Mojstrano pripravili predstavo Baumbachovega Zlatoroga v prevodu **Antona Funtka**. Na lepem prostoru, kjer se gre v Radovno, so ves dan pripravljali teren, zvečer pa je precej več kot sto gledalcev 15 igralcev imenitno zaigralo pravljico o Zlatorogu.

Eden od vrhuncev letošnjih Aljaževih dnevov je bil 24. avgusta, ko so ob 18. uri v Kulturnem domu na Dovjem najprej odprli razstavo fotografij članov Foto kluba z Jesenic, na kateri je 18 članov razstavljalo 69 barvnih fotografij z motivi iz domačega okolja. Dve uri pozneje je bila prav tam otvoritev letošnjih Aljaževih dnevov, na kateri je govoril župan Kranjske Gore **Jože Kotnik**, odličen celovečerni koncert Slovenskega okteta pa sta povezovala domaćina **Leona Gomboc** in **Tomaž Pšenica**.

Ob tej priložnosti so predstavili tudi kaseto s skladbami, ki jih je napisal in za nekatere pripravil tudi besedila Jakob Aljaž. Zamisel za kaseto »Spominčice« je dal **Franci Pavšer**, Aljaževe pesmi pa prepeva posebej za to priložnost sestavljena skupina 18 pevk in pevcev pod vodstvom umetniškega vodje skupine **Tomaža Tozona**. Dvanajst pesmi s te kasete, ki je izšla v Produkciji kaset in plošč RTV Slovenije, bomo podrobno še predstavili.